ESIMESE ASTME KOHTU OTSUS (neljas koda)

10. mai 2006 *

Kohtuasjas T-395/04,

Air One SpA, asukoht Chieti (Itaalia), esindajad: advokaadid G. Belotti ja M. Padellaro,

hageja,

versus

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: V. Di Bucci ja E. Righini, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja,

mille esemeks on EÜ artiklile 232 tuginev nõue tuvastada, et tegemata otsust hageja poolt 22. detsembril 2003 esitatud kaebuse kohta seoses Itaalia Vabariigi poolt lennukompaniile Ryanair ebaseaduslikult antud abiga, on komisjon rikkunud oma kohustusi,

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

EUROOPA ÜHENDUSTE ESIMESE ASTME KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja esimees H. Legal, kohtunikud P. Lindh ja V. Vadapalas,

kohtusekretär: vanemametnik J. Palacio González,

arvestades kirjalikus menetluses ja 11. jaanuari 2006. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

Vaidluse aluseks olevad asjaolud

1 Hageja edastas 22. detsembri 2003. aasta kirjaga komisjonile kaebuse, milles teatas Itaalia ametivõimude poolt lennukompaniile Ryanair lennujaamateenuste ja Itaalia maapealse käitluse hinnaalanduste näol ebaseaduslikult antavast abist. Hageja palus komisjonil kohustada Itaalia Vabariiki peatama nimetatud abi maksmine.

2 Kuna nimetatud kaebus jäi vastuseta, palus hageja 26. jaanuari 2004. aasta kirjas, et komisjon teataks kaebuse kättesaamisest.

3 17. veebruari 2004. aasta kirjaga kinnitas komisjon kaebuse kättesaamist ning selle registreerimist 29. detsembril 2003. Komisjon palus hagejalt luba tema nime avaldamiseks Itaalia ametivõimudele või, sellest keeldumise korral, edastada endale kaebuse mittekonfidentsiaalne versioon.

4 23. veebruari 2004. aasta kirjas, oodates endiselt vastust, tegi hageja komisjonile ettepaneku alustada teatatud abi uurimist.

5 1. märtsi 2004. aasta faksiga saatis hageja komisjonile kaebuse mittekonfidentsiaalse versiooni.

6 11. juunil 2004 kutsus jätkuvalt vastust ootav hageja komisjoni ametlikult üles määratlema oma seisukoht hageja kaebuse suhtes vastavalt EÜ artiklile 232.

7 9. juuli 2004. aasta kirjaga edastas komisjon hageja kaebuse Itaalia ametivõimudele, tehes neile ettepaneku kontrollida selle sisu tõelevastavust ja sellele kolmenädalase tähtaja jooksul vastata. Itaalia ametivõimude taotlusel pikendati seda tähtaega 30. septembrini 2004.

8 13. septembri 2004. aasta faksiga andis komisjon hagejale teada, et tema kaebuse mittekonfidentsiaalne versioon edastati Itaalia ametivõimudele 9. juulil 2004 ja et viimastele on antud vastamistähtaeg, mis lõpeb 30. septembril 2004.

Menetlus ja poolte nõuded

9 Hageja esitas käesoleva menetluse algatamiseks hagiavalduse, mis saabus Esimese Astme Kohtu kantseleisse 5. oktoobril 2004.

10 Pooled esitasid oma kohtukõned ja vastused Esimese Astme Kohtu suulistele küsimustele 11. jaanuaril 2006 toimunud kohtuistungil.

11 Hageja palub Esimese Astme Kohtul:

— tuvastada, et komisjon on rikkunud EÜ asutamislepingust tulenevaid kohustusi, jättes määratlemata oma seisukoha, olgugi et teda on ametlikult kutsutud üles seda tegema 22. detsembri 2003. aasta kaebuses seoses Itaalia ametivõimude poolt lennuettevõtjale Ryanair ebaseaduslikult antud riigiabiga;

— kohustada komisjoni määratlema viivitamatult oma seisukoht selle kaebuse ja taotletud tagamisabinõude suhtes;

— mõista kohtukulud välja komisjonilt, isegi kui asjaolu tõttu, et komisjon võtab Esimese Astme Kohtu menetluse käigus vastu asjaomase õigusakti, ei ole kohtul enam vaja otsust teha.

12 Komisjon palub Esimese Astme Kohtul:

— tunnistada hagi vastuvõetamatuks või, teise võimalusena, põhjendamatuks;

— mõista kohtukulud välja hagejalt.

Hagi vastuvõetavus

Poolte argumendid

13 Komisjon väidab, et hagi on vastuvõetamatu, kuna hageja ei ole tõendanud, et otsus, mille komisjon on vastu võtmata jätnud, puudutab teda otseselt ja isiklikult. Hagejal ei ole õigust olla kohtumenetluses pool, kuna ei ole piisavalt tõendatud, et meetmed, millest teatati, puudutavad tema huve.

14 Komisjoni hinnangul on hageja ülesanne tõendada oma turuseisundi arvestatavat ohustamist (Esimese Astme Kohtu 27. mai 2004. aasta määrus kohtuasjas T-358/02: Deutsche Post ja DHL *vs.* komisjon, EKL 2004, lk II-1565, punkt 37), sõltumata menetlusetapist, mille raames komisjon on tühistamishagi esemeks oleva otsuse vastu võtnud. Ta mainib siiski kahetsusega, et Esimese Astme Kohtu praktika on muutunud lubavamaks. Tunnustades, et kõik, ka väheolulisel määral konkurentsisuhetes olevad ettevõtjad, on asjassepuutuvateks isikuteks EÜ artikli 88 lõike 2 tähenduses ja et neil on seetõttu õigus olla kohtumenetluses pool, muudab see kohtupraktika sisutuks EÜ artiklites 230 ja 232 ettenähtud tingimuse, mille kohaselt peab selleks, et üksikisik saaks taotleda võimuorgani otsuse tühistamist või selle otsuse autori tegevusetuse tuvastamist, vastav otsus teda otseselt ja isiklikult puudutama. Komisjon lisab, et tema kahtlused langevad kokku nendega, mida

väljendas kohtujurist F. G. Jacobs 24. veebruari 2005. aasta ettepanekus kohtuasjas, milles tehti 13. detsembri 2005. aasta otsus C-78/03 P: komisjon *vs.* Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, EKL 2005, lk I-10737). Komisjon teeb Esimese Astme Kohtule ettepaneku kasutada vastuvõetavuse tingimuste osas rangemat lähenemist, mis vastaks Euroopa Kohtu lahenduskäigule 25. juuli 2002. aasta otsuses kohtuasjas C-50/00 P: Unión de Pequeños Agricultores *vs.* nõukogu (EKL 2002, lk I-6677) ja 1. aprilli 2004. aasta otsuses kohtuasjas C-263/02 P: komisjon *vs.* Jégo-Quéré (EKL 2004, lk I-3425).

15 Komisjoni hinnangul ei ole hageja tõendanud, et viidatud riiklikud meetmed oleks, eriti nende toime osas hageja konkurentsiseisundile, hagejat oluliselt mõjutanud. Üksnes asjaolust, et hageja on teatatud abi saaja potentsiaalne konkurent, ei piisa leidmaks, et hageja on „otseselt ja isiklikult puudutatud".

16 Minemata hageja ja Ryanairi poolt teenindatavate lennuliinide täpse kokkulangevuse nõudmiseni, leiab komisjon, et hageja ülesanne on enda ja Ryanairi lennuliinide asendatavussuhte tõendamine. Käesoleval juhul on hageja ja Ryanairi konkurentsisuhe väheoluline. Rooma-Frankfurdi vaheline liin on tegelikult ainus, mida teenindavad mõlemad kõnealused ettevõtjad. Samas haldab hageja seda liini koostöös Lufthansaga koodijagamislepingute alusel. Seetõttu ei ole võimalik väita, et lende sellel liinil võib pidada hagejale reserveerituteks.

17 Hageja väidab, et hagi on vastuvõetav.

18 Esiteks ei vasta komisjoni poolt väljapakutud vastuvõetavuse tingimuste liialdatult kitsas tõlgendamine kehtivale Esimese Astme Kohtu praktikale (vt Esimese Astme Kohtu 1. detsembri 2004. aasta otsus kohtuasjas T-27/02: Kronofrance *vs.* komisjon, EKL 2004, lk II-4177, punkt 34, ja viidatud kohtupraktika).

19 Teiseks on ilmne, et hageja, Ryanairi potentsiaalne konkurent, on asjassepuutuv pool EÜ artikli 88 lõike 2 tähenduses. Ryanairile antav abi, täpsemalt Itaalias asuvatest Rooma (Ciampino), Milano (Bergamo, Orio al Serio), Pescara, Alghero ja Veneetsia (Treviso) lennujaamadest lähtuvatel liinidel, pidurdab hageja kasvu.

20 Kolmandaks rõhutab hageja, et kui tema konkurendile Ryanairile antav abi ei puudutaks teda otseselt ja isiklikult, ei oleks ta kulutanud vahendeid sellest abist teatamiseks ja kohtuasja algatamiseks.

21 Neljandaks on komisjoni poolt välja toodud vastuvõetamatuse argument vastuolus asutamislepingu eesmärkidega riigiabi kontrollimise vallas. Tegelikult aitavad kolmandate ettevõtjate kaebused kaasa komisjonile selles valdkonnas antud ainuõiguste kasutamise tõhususele.

22 Kolmandaks, käsitledes ettevõtjatele kohaldatavaid konkurentsieeskirju, on kohtupraktika juba tunnustanud komisjoni otsuste või tegevusetuse kontrollimisele suunatud hagide vastuvõetavust, kui komisjonile on eelnevalt esitatud kaebus sellise rikkumise olemasolu kohta (Euroopa Kohtu 25. oktoobri 1977. aasta otsus kohtuasjas 26/76: Metro *vs.* komisjon EKL 1977, lk 1875, punkt 13). Neid põhimõtteid tuleb kohaldada ka riigiabi valdkonnas. Hageja toob täpsemalt välja, et Esimese Astme Kohus on juba kinnitanud potentsiaalse konkurendi esitatud sellise hagi vastuvõetavust, mis on suunatud koondumiste kontrolli osas tehtud otsuse vastu (Esimese Astme Kohtu 3. aprilli 2003. aasta otsus kohtuasjas T-114/02: BaByliss *vs.* komisjon, EKL 2003, lk II-1279).

23 Kuuendaks väidab hageja, et komisjon ei saa hageja huvide olulise mõjutamise vaidlustamiseks tugineda eespool viidatud kohtumäärusele Deutsche Post ja DHL *vs.* komisjon. See määrus puudutab tühistamishagi otsuse peale, mis on tehtud EÜ artikli 88 lõike 2 alusel, abi ametliku uurimismenetluse raames, mille käigus kolmandatele isikutele on tehtud nõuetekohane ettepanek omapoolsete märkuste esitamiseks.

Esimese Astme Kohtu hinnang

24 Kõigepealt tuleb tõdeda, et hageja nõue, et Esimese Astme Kohus kohustaks komisjoni määratlema viivitamatult oma seisukoht kaebuse suhtes, ja taotlus tagamisabinõude kohaldamiseks on vastuvõetamatud. Ühenduse kohtul ei ole EÜ artikli 232 alusel esitatud hagi menetlemise raames pädevust anda ühenduse institutsioonidele korraldusi. Esimese Astme Kohus saab üksnes tuvastada tegevusetuse. EÜ artikli 233 kohaselt on asjaomase institutsiooni enda ülesanne võtta tarvitusele vajalikud abinõud Esimese Astme Kohtu otsuse täitmiseks (Esimese Astme Kohtu 24. jaanuari 1995. aasta otsus kohtuasjas T-74/92: Ladbroke *vs.* komisjon, EKL 1995, lk II-115, punkt 75, ja Esimese Astme Kohtu 9. septembri 1999. aasta otsus kohtuasjas T-127/98: UPS Europe *vs.* komisjon, EKL 1999, lk II-2633, punkt 50).

25 Käsitledes selle nõude vastuvõetavust, milles taotletakse komisjoni tegevusetuse tuvastamist, tuleb rõhutada, et EÜ artiklid 230 ja 232 kujutavad endast ühte ja sama õigusabinõu. Sellest tuleneb, et isegi kui EÜ artikli 230 neljas lõik võimaldab üksikisikul esitada tühistamishagi institutsiooni õigusakti peale, mis ei ole temale adresseeritud, kui see akt teda otseselt ja isiklikult puudutab, tuleb EÜ artikli 232 kolmandat lõiku tõlgendada nii, et see annab üksikisikule ka õiguse esitada tegevusetushagi institutsiooni vastu, kes ei ole talle adresseerinud mingit õigusakti, mis oleks teda selliselt puudutanud (Euroopa Kohtu 26. novembri 1996. aasta otsus kohtuasjas C-68/95: T. Port, EKL 1996, lk I-6065, punkt 59).

26 Seega tuleb uurida, kas hagejal on tühistamishagi esitamise õigus vähemalt ühe õigusakti suhtes, mida komisjon võib vastu võtta EÜ artiklis 88 lõikes 3 käsitletava abi esialgse uurimisetapi lõppedes ja milles leitakse, et meede, millest teatati, ei kujuta endast abi, või et see kujutab endast abi, kuid see sobib ühisturuga kokku, või et meetmed, millest teatati, tingivad EÜ artikli 88 lõikes 2 ettenähtud menetluse algatamise.

27 Kohtupraktika on juba kinnitanud abi saaja konkurendi esitatud sellise hagi vastuvõetavust, mille esemeks on tuvastada, et komisjon on jätnud vastu võtmata otsuse EÜ artikli 88 lõikes 3 käsitletavas abi esialgse uurimise etapis (Esimese Astme Kohtu 15. septembri 1998. aasta otsus kohtuasjas T-95/96: Gestevisión Telecinco *vs.* komisjon, EKL 1998, lk II-3407, punktid 57–70, ja Esimese Astme Kohtu 3. juuni 1999. aasta otsus kohtuasjas T-17/96: TF1 *vs.* komisjon, EKL 1999, lk II-1757, punktid 26–36).

28 Komisjon vaidleb vastu selle lahenduskäigu kohaldamisele käesolevas asjas. Tema vastuväited võib kokku võtta kolme punktina.

29 Esiteks toob ta välja, et asjaolust, et konkurent vastab asjassepuutuva isiku tunnustele EÜ artikli 88 lõike 2 tähenduses, ei piisa selleks, et tunnustada tema õigust olla kohtumenetluses pool. On vaja, et viimane tõendaks oma huvide olulist mõjutamist vastavalt kohtupraktikas väljakujunenud nõuetele selliste hagide vastuvõetavuse kohta, mis on esitatud EÜ artikli 88 lõikes 2 käsitletud abi ametliku uurimismenetluse raames tehtud otsuste peale.

30 Sellega seoses tuleb märkida, et kui komisjon leiab EÜ artikli 88 lõikes 2 sätestatud ametlikku uurimismenetlust algatamata sama artikli lõike 3 alusel vastu võetud otsusega, et abi sobib kokku ühisturuga, siis EÜ artikli 88 lõikest 2 tulenevad menetluse protsessuaalsed tagatised on kindlustatud vaid siis, kui õigustatud isikutel on võimalus vaidlustada otsus ühenduste kohtus (Euroopa Kohtu 19. mai 1993. aasta otsus kohtuasjas C-198/91: Cook *vs.* komisjon, EKL 1993, lk I-2487, punkt 23, Euroopa Kohtu 15. juuni 1993. aasta otsus kohtuasjas C-225/91: Matra *vs.* komisjon, EKL 1993, lk I-3203, punkt 17, ja Euroopa Kohtu 2. aprilli 1998. aasta otsus kohtuasjas C-367/95 P, komisjon *vs.* Sytraval ja Brink's France, EKL 1998, lk I-1719, punkt 40).

31 Sel põhjusel tunnistab ühenduse kohus vastuvõetavaks tühistamishagi, mille EÜ artikli 88 lõike 2 tähenduses asjassepuutuv isik on sellise otsuse peale esitanud,

tagamaks osutatud sättest tulenevate menetlusõiguste kaitse (eespool viidatud otsused kohtuasjades Cook *vs.* komisjon, punktid 23–26, ning Matra *vs.* komisjon, punktid 17–20).

32 Seevastu kui hageja vaidlustab abi hindamise otsuse põhjendatuse seisukohalt, siis ainuüksi asjaolu, et teda võib pidada asjassepuutuvaks isikuks EÜ artikli 88 lõike 2 tähenduses, ei ole hagi vastuvõetavaks tunnistamiseks piisav. Ta peab veel näitama, et ta on erilises olukorras Euroopa Kohtu 15. juuli 1963. aasta otsuse kohtuasjas 25/62: Plaumann *vs.* komisjon (EKL 1963, lk 197) tähenduses. Nii oleks see juhul, kui vaidlustatud otsuse esemeks olnud abi oleks oluliselt mõjutanud hageja seisundit turul (vt selle kohta Euroopa Kohtu 28. jaanuari 1986. aasta otsus kohtuasjas 169/84: COFAZ jt *vs.* komisjon, EKL 1986, lk 391, punktid 22–25, ja Euroopa Kohtu 18. detsembri 1997. aasta otsus kohtuasjas C-409/96 P: Sveriges Betodlares ja Henrikson *vs.* komisjon, EKL 1997, lk I-7531, punkt 45).

33 Sellest kohtupraktikast, mida hiljuti kinnitas eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, ilmneb seega tähtsus, mis tuleb omistada abi uurimise menetluse erinevatele etappidele, ning komisjon möönis seda kohtuistungil. Seega ei saa komisjon tugineda eespool viidatud kohtuotsusele Deutsche Post ja DHL *vs.* komisjon, et taotleda hagi vastuvõetamatuks tunnistamist põhjusel, et meetmed, millest teatati, ei mõjuta oluliselt hageja seisundit kõnealusel turul. Eespool mainitud vastuvõetamatuse määrus, mis tugines kahe hagejaks oleva ettevõtja konkurentsiseisundi olulise mõjutamise puudumisele, tehti kohtuasjas, mis algatati otsuse suhtes, mille komisjon oli teinud EÜ artiklil 88 lõikes 2 ettenähtud menetluses, mille raames asjassepuutuvatele isikutele tehti nõuetekohane ettepanek märkuste esitamiseks.

34 Seega tuleb tagasi lükata komisjoni väide, mis laiendab EÜ artikli 88 lõikes 2 käsitletud abi ametliku uurimismenetluse tulemusel tehtud otsuste või EÜ artikli 88

lõike 3 alusel tehtud otsuste vastu suunatud hagidele kehtivad nõuded kõikidele riigiabi valdkonnas tehtud otsuse vastu suunatud hagidele, milles ei käsitleta mitte asjaomaste isikute protsessuaalsete tagatiste rikkumist, vaid vaidlustatakse nende otsuste põhjendatus.

35 Teiseks eitab komisjon, et hagejat võiks samastada asjassepuutuva isikuga, kellel on õigus olla kohtumenetluses pool, välja arvatud juhul, kui ta tõendab, et abi, millest teatati, mõjutab teda oluliselt.

36 See vastuväide tuleb samuti tagasi lükata. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on EÜ artikli 88 lõike 2 tähenduses asjassepuutuvateks isikuteks isikud, ettevõtjad ja ühendused, kelle huve abi andmine puudutab, s.o eelkõige abi saajaga konkureerivad ettevõtjad ja kutseala organisatsioonid (Euroopa Kohtu 14. novembri 1984. aasta otsus kohtuasjas 323/82: Intermills *vs.* komisjon, EKL 1984, lk 3809, punkt 16, eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Sytraval ja Brink's France, punkt 41, ja eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, punkt 36). Eespool viidatud kohtuotsusest Intermills *vs.* komisjon lähtuv kohtupraktika käsitles nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määruse (EÜ) nr 659/1999 EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamise meetodite kohta (EÜT L 83, lk 1; ELT eriväljaanne 08/01, lk 339) artikli 1 punkti h, mille kohaselt on mõistega „huvitatud pool" hõlmatud „mis tahes liikmesriik, isik, ettevõtja või ettevõtjate ühendus, kelle huve võib abi andmine mõjutada, eriti abi saaja, konkureerivad ettevõtjad ja ametiliidud". Asjassepuutuvate isikute ring ei ole seega piiratud ettevõtjatega, keda abi andmine oluliselt mõjutab.

37 Kolmandaks eitab komisjon, et potentsiaalset konkurenti võiks käsitleda asjassepuutuva isikuna, kellel on õigus olla kohtumenetluses pool.

38 Kuna käesoleval juhul hageja juba pakub Itaalia turul reisijate õhutranspordi regulaarlende, ei peaks tema asjassepuutuvaks isikuks olemist eitama ainuüksi põhjusel, et tema poolt hallatavad liinid ei lange täpselt kokku kõnealuste abimeetmete saajaga. Vastuvõetavuse kontrollimiseks piisab tõdemisest, et hageja on teatatud riiklike meetmete saaja konkurent osas, milles need kaks ettevõtjat osutavad otseselt või kaudselt reisijate õhutranspordi regulaarlende, mille lähte- või sihtkoht on mõnes Itaalia lennujaamas, täpsemalt Itaalia piirkondlikes lennujaamades.

39 Mis puutub rahvusvahelistesse liinidesse, siis pakub hageja teenust muu hulgas Rooma ja Frankfurdi vahel, mis on samuti kaks Ryanairi teenindatavat linna. Tõsi küll, hageja ei kasuta selle liini haldamiseks omaenda lennuparki, vaid on sõlminud Lufthansaga koodijagamislepingu. See asjaolu ei võimalda siiski varjutada tõsiasja, et hagejal on olnud võimalik pakkuda avalikkusele transporditeenust nende kahe linna vahel. Kuna hagejal on juba lennupark, on hageja võimeline arendama oma tegevust ka teiste sihtkohtade suunas, mida samuti juba teenindab Ryanair. Riigisiseseid liine käsitledes tuleb tõdeda, et kuigi kohtuasja asjaolude asetleidmise ajal ei hallanud Ryanair Itaalia linnu ühendavaid liine, ei luba miski välistada, et ta ei võiks seda teha, asudes otsesesse konkurentsi hagejaga.

40 Need asjaolud võimaldavad välja tuua vastuvõetavuse kontrollimiseks piisava konkurentsisuhte olemasolu hageja ja teatatud meetmete õigustatud isiku vahel.

41 Järelikult on hageja asjassepuutuv pool EÜ artikli 88 lõike 2 tähenduses. Seetõttu on tal õigus vaidlustada EÜ artikli 88 lõike 3 alusel tehtud komisjoni otsus, eesmärgiga saavutada asjassepuutuva isikuna oma menetlusõiguste kaitse. Neil asjaoludel on hagejal õigus taotleda Esimese Astme Kohtult komisjoni võimaliku tegevusetuse

tuvastamist, kuna ei saa välistada, et komisjon määratleb kaebuse suhtes oma seisukoha ilma ametlikku uurimismenetlust avamata.

42 Seega on hagi vastuvõetav.

Põhiküsimus

Poolte argumendid

43 Hageja väidab, et komisjon oleks pidanud tegema otsuse tema kaebuse suhtes mõistliku tähtaja jooksul arvates selle esitamisest. See tähtaeg oli selle võrra lühem, et komisjonile saadetud kaebus oli täpne. Komisjon ei saa lõputult pikendada EÜ artikli 88 alusel esitatud kaebuse esemeks olevate riiklike meetmete esialgset uurimist, kui ta on, nagu käesolevas asjas, nõustunud sellise uurimise algatamisega (eespool viidatud kohtuotsus Gestevisión Telecinco *vs.* komisjon, punktid 72–74). Komisjoni võimalik otsus mitte algatada uurimist põhiküsimuses ja mitte asuda kaebust menetlema või lükata tagamisabinõude kohaldamise taotlus tagasi peaks tehtama tunduvalt lühema tähtaja jooksul.

44 Käesoleval juhul ei ole komisjon seda kohustust täitnud, kuna ta oli üheksa kuud tegevusetu. Hageja rõhutab komisjoni suhtumise ebamõistlikkust, kuna hagi esitamisele järgnenud üheteistkümne kuu jooksul piirdus komisjon selle edastamisega Itaalia ametivõimudele. Komisjon ei ole käesoleva kohtuasja raames esitanud ühtegi muud asjaolu, millest nähtuks vähimgi uurimistegevus nimetatud ajavahemiku jooksul. Tema täiesti passiivne roll on vastuolus hea halduse põhimõttega. Tegemist on seega toimingu tegemata jätmisega, mis kujutab endast tegevusetust EÜ artikli 232 tähenduses.

45 Hageja märgib, et see tegevusetus on seetõttu palju silmatorkavam, et kõnealune abi puudutab ettevõtjat Ryanair, mille rahastamist on riigiabi kohaldamisele lennundussektoris spetsialiseerunud Euroopa Komisjoni energia ja transpordi peadirektoraat, kellele kaebus oli adresseeritud, juba uurinud (komisjoni 12. veebruari 2004. aasta otsus 2004/393/EÜ Valloonia piirkonna ja Brussels South Charleroi Airport'i poolt lennukompaniile Ryanair Charleroi's tegevuse alustamise puhul antavate eeliste kohta, ELT L 137, lk 1). Seoses riigi ressursside olemasoluga märgib hageja ka, et kõiki tema kaebuses viidatud lennujaamu, peale Rooma Ciampino lennujaama, haldavad äriühingud kuuluvad läbi enamusosaluse avalik-õiguslikele isikutele.

46 Komisjon oleks vähemalt pidanud mõistliku tähtaja jooksul tegema otsuse kaebuses esitatud tagamisabinõude suhtes vastavalt määruse nr 659/1999 artiklile 11.

47 Komisjon vaidleb vastu nende etteheidete põhjendatusele.

48 Esiteks märgib ta, et kaebuse esitajad ei ole riigiabi küsimustes tehtavate otsuste adressaadid, sealhulgas otsuste mitte algatada EÜ artikli 88 lõikes 2 ettenähtud ametlikku uurimismenetlust adressaadid (eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Sytraval ja Brink's France, punkt 45). Nende otsuste ainsad adressaadid on liikmesriigid. Seetõttu on komisjonil seoses kõnealuste riiklike meetmetega tegutsemiskohustus ainult liikmesriikide suhtes.

49 Teiseks kinnitab komisjon, et tema esimene kohustus pärast riigiabi kohta esitatud kaebuse saamist on selle kaebuse kontrollimine ja vajadusel asjaomase liikmesriigi ärakuulamine, selleks et teha kindlaks, kas on vaja algatada menetlus. Ta märgib, et määrus nr 659/1999 (artikkel 10, artikli 11 lõiked 1 ja 2, ja artikli 20 lõige 2) panevad

talle kohustuse kontrollida saadud teavet viivitamata ja taotleda asjaomaselt liikmesriigilt täpsustuste esitamist. Selle esialgse uurimise tulemusel on komisjonil kohustus määratleda oma seisukoht ja teatada sellest kaebuse esitajale või teatada, et ei ole piisavat põhjust arvamuse vormistamiseks.

50 Komisjon väidab, et on need kohustused täitnud. Esiteks toob ta välja, et teavitas hagejat 17. veebruari 2004. aasta kirjas, et pädevad teenistused asuvad esitatud teavet analüüsima ja teevad kindlaks, kas Itaalia ametivõimude juures tuleb algatada menetlus. Komisjon meenutab, et päris sel korral kaebuse esitajalt kaebuses sisalduva teabe võimaliku konfidentsiaalsuse kohta. See kiri näitab seega, et kaebust kontrolliti juba veebruarikuus.

51 Seejärel tegi komisjon 9. juuli 2004. aasta kirjas Itaalia ametivõimudele järelepärimise kaebuses käsitletud meetmete kohta, et saada lisateavet ja -täpsustusi seoses kaebuses esitatud teabega. Ta teavitas sellest kaebuse esitajat 13. septembril 2004. Komisjon teeb sellest järelduse, et sellest kuupäevast alates ei saanud hageja eitada asjaolu, et tema kaebust kontrollitakse, mis välistab kõik väited tegevusetuse kohta.

52 Kolmandaks toonitab komisjon, et tema tegevus kuni käesoleva hetkeni kuulub esialgsesse etappi, mis lubab tal võtta vastu ühe määruse nr 659/1999 artikli 4 lõigetes 2, 3 ja 4 ettenähtud õigusaktidest, nimelt võtta vastu otsuse, et nimetatud meede ei kujuta endast abi või et nimetatud meede sobib ühisturuga kokku või et tuleb algatada EÜ artikli 88 lõikes 2 sätestatud ametlik uurimismenetlus. Selle menetluse järel on hagejal võimalik esitada niiviisi vastu võetud õigusakt Esimese Astme Kohtule kontrollimiseks.

53 Neljandaks toob komisjon välja, et abi, millest ei ole teatatud, analüüsimiseks ei ole komisjoni jaoks kehtestatud mingit tähtaega. Euroopa Kohtu 11. detsembri 1973. aasta otsuses kohtuasjas 120/73: Lorenz (EKL 1973, lk 1471) ettenähtud tähtaega ei kohaldata abi suhtes, millest ei ole teatatud (eespool viidatud kohtuotsus Gestevisión Telecinco *vs.* komisjon, punkt 78). Viimaste puhul sätestab määruse nr 659/1999 artikli 10 lõige 2, et komisjon võib või peab taotlema enne ametliku menetluse avamist teavet kõnealuselt liikmesriigilt.

54 On selge, et määrus nr 659/1999 paneb komisjonile kohustuse kontrollida talle esitatud asjaolusid viivitamata, selle kontrolli mõistlikkust tuleb hinnata iga juhtumi asjaolude ja konteksti valguses (eespool viidatud kohtuotsus Gestevisión Telecinco *vs.* komisjon, punkt 75). Igal juhul ei pea aga komisjon andma kaebuse esitajale üksikasjalikke selgitusi käimasolevate uurimiste kohta.

55 Käesoleval juhul oli haldusmenetluse kestuseks umbes üksteist kuud arvates kaebuse konfidentsiaalse versiooni saamisest ja üheksa kuud arvates selle mittekonfidentsiaalse versiooni saamisest. Võttes arvesse selle juhtumi asjaolusid ja konteksti, ei ole see kestus ebamõistlik. Komisjon rõhutab nelja konkreetset raskust, mis selle kaebuse menetlemise käigus ette tulid:

— kõnealune väidetav abi anti keerukas sektoris (reisijate õhutransport ja lennujaamateenused);

— väidetavad abi andjad olid kapitaliühingud, milles avalikul võimul on erinev osalus, mis raskendab liikmesriigil ja komisjonil teabe kogumist abi andjate ja Ryanairi vaheliste kokkulepete kohta;

— oli raske kindlaks teha, kas abi, millest teatati, pärines riigi ressurssidest või oli riigiga seostatav;

— hageja kaebuses tehti komisjonile ettepanek hõlmata oma uurimisse kolm lennujaama infrastruktuuri haldusettevõtjat, kellele viidati nende hallatava ühe ja sama lennujaama nime abil, mis tähendas komisjonile olulist lisatööd.

56 Komisjon leiab, et tegutses hoolikalt pärast seda, kui hageja oli teda selleks üles kutsunud.

57 Komisjon tuletab menetluse kronoloogiast, et käesoleva hagi esitamise kuupäeval (5. oktoober 2004) ei saanud hageja eitada uurimise edasiminekut. Itaalia ametivõimudele antud vastamistähtaega arvestades ei saanud hageja mõistlikult eeldada, et komisjon määratleb oma seisukoha enne 5. oktoobrit 2004. Komisjon sai Itaalia ametiasutuste vastused kätte 7. oktoobril 2004 ja lisateabe 9. novembril 2004.

58 Lõpuks, seoses hea halduse põhimõtte rikkumisega leiab komisjon, et antud väide, mis tõstatati esimest korda alles repliikide esitamise staadiumis, on uus ja seetõttu vastuvõetamatu.

Esimese Astme Kohtu hinnang

59 Esiteks tuleb välja tuua, et hea halduse põhimõtte rikkumisega seonduvat argumenti ei esitatud otsesõnu hagietapis. Samas on see argument otseselt seotud kaebuse

kontrollimise mõistliku tähtaja ületamisega, mis on selle hagi ainus väide. Seepärast ei saa seda argumenti pidada uueks väiteks Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 48 lõike 2 tähenduses ja see on seega vastuvõetav.

60 Tuleb kindlaks teha, kas hetkel, kui komisjoni kutsuti üles tegutsema EÜ artikli 232 tähenduses, tekkis tal tegutsemiskohustus.

61 Selles osas, milles komisjonil on ainupädevus hinnata riigiabi kokkusobivust ühisturuga, peab komisjon riigiabi käsitlevate asutamislepingu alussätete hea haldamise huvides kontrollima kaebust, milles teatatakse ühisturuga kokkusobimatust riigiabist, hoolikalt ja erapooletult. Sellest järeldub, et komisjon ei saa lõputult pikendada kaebuse esemeks olevate riiklike meetmete esialgset uurimist, kui ta on, nagu käesolevas asjas, nõustunud sellise uurimise algatamisega, nõudes asjaomaselt liikmesriigilt teabe esitamist. Haldusmenetluse kestuse mõistlikkust tuleb hinnata iga konkreetse juhtumi asjaolude põhjal, arvestades eelkõige juhtumi konteksti, menetluse erinevaid etappe, mida komisjon peab järgima, ning juhtumi keerukust (vt eespool viidatud kohtuotsus Gestevisión Telecinco *vs.* komisjon, punktid 72–75, ja eespool viidatud kohtuotsus TF1 *vs.* komisjon, punktid 73–75).

62 Käesoleval juhul sai komisjon hageja kaebuse 29. detsembril 2003. Hetkel, mil komisjoni kutsuti üles tegutsema vastavalt EÜ artiklile 232, s.o 11. juunil 2004, oli kaebuse kontrollimine kestnud vähem kui kuus kuud.

63 Juhtum on vaieldamatult keerukas ning teataval määral uudne, hoolimata otsuse 2004/393 vastuvõtmisest kolm kuud pärast kaebuse esitamist.

64 Kaebuse uurimisel tõusetunud raskuste hulgast võib välja tuua, et kaebuses viidati paljudele Itaalia lennujaamadele ilma kõiki kõnealuse abi maksjaid konkreetselt välja toomata. Olgugi et kaebuses olid nimetatud äriühingud so.ge.a.al, Saga ja Aeroporti di Roma — Alghero, Pescara ja Rooma lennujaamade haldajad, kutsus hageja komisjoni üles laiendama oma uurimist Ryanairi ja teiste Itaalia lennujaamade, täpsemalt Treviso, Pisa ja Bergamo (Orio al Serio) lennujaamade vahel sõlmitud lepingutele. Selleks et kindlaks teha, kas ressurssidel oli avalik-õiguslik päritolu, olid Itaalia ametivõimud sunnitud taotlema kahekuulist lisatähtaega, et välja selgitada vastavate lennujaamade haldajad.

65 Lisaks ei jäänud komisjon tegevusetuks pärast hageja kaebuse saamist. 9. juulil 2004 küsitles ta Itaalia ametivõime, olles saanud hagejalt kaebuse mittekonfidentsiaalse versiooni; Itaalia ametivõimude vastus saabus komisjonile 7. oktoobril 2004, mis langeb peaaegu kokku hagi aegumise tähtajaga.

66 On selge, et Esimese Astme Kohtule ei ole esitatud ühtegi selgitust, mis võimaldaks mõista, miks komisjon viivitas rohkem kui neli kuud kaebuse mittekonfidentsiaalse versiooni edastamisega Itaalia ametivõimudele ja neilt teabe esitamise nõudmisega. Hoolimata sellest viivitusest jääb kehtima tõsiasi, et uurimise kogukestus on lühem teistest sama keerukusega juhtumitest, mille puhul Esimese Astme Kohus on leidnud, et tegemist on õigusvastase tegevusetusega. Sellega seoses tuleb märkida, et kaebuste menetlus juhtumite puhul, milles tehti eespool viidatud kohtuotsused Gestevisíon Telecinco *vs.* komisjon ja Commission ja TF1 *vs.* komisjon, kestis esimeses asjas esimese kaebuse puhul 47 kuud ja teise kaebuse puhul 26 kuud, ja teises asjas 31 kuud.

67 Need asjaolud koos ei võimalda asuda seisukohale, et tegustemiseks üleskutsumise päeval oli kaebuse kontrollimise mõistlik tähtaeg ületatud.

68 Seega tuleb hagi jätta rahuldamata.

Kohtukulud

69 Kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna kohtuotsus on tehtud hageja kahjuks, mõistetakse kohtukulud vastavalt komisjoni nõudele välja hagejalt.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ESIMESE ASTME KOHUS (neljas koda)

otsustab:

1. Jätta hagi rahuldamata.

2. Mõista kohtukulud välja hagejalt.

Legal Lindh Vadapalas

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 10. mail 2006 Luxembourgis.

Kohtusekretär

E. Coulon

Koja esimees

H. Legal